

STICHTING STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD

=====

Hof van Assendelft

4e Bulletin
februari 1969

Heinenoord

tel. 01862 - 535
giro 52 77 13 t.n.v.
de penningmeester te
Zuid-Beijerland

Geopend:

dinsdag, woensdag en vrijdag van 14.00 - 17.00 uur
zaterdag van 10.00 - 12.00 en van 14.00 - 17.00 uur

=====

Voor groepen is het bespreken van andere tijden mogelijk.

=====

Vier maanden zijn er ongeveer verstreken sedert de feestelijke opening van ons museum.

Het is zaak ons te beraden omtrent de verdere ontwikkeling en uitbouw van onze activiteiten.

Ondanks het minder gunstige seizoen heeft een bevredigend aantal bezoekers het museum inmiddels bezichtigd, waarvan een aantal tot onze vreugde als lid is toegetreten tot de "Vereniging van Vrienden van het Streekmuseum Hof van Assendelft".

Intussen is er een dagelijks bestuur van deze vereniging samengesteld en het ligt in de bedoeling, dat de lidmaatschapskaarten, die ook recht geven op vrije toegang tot het museum gedurende het verenigingsjaar 1969, nog deze maand worden verzonden.

De leden zullen tweemaal per jaar een bulletin toegestuurd krijgen.

De ter gelegenheid van de opening georganiseerde fototentoonstelling heeft zeer verdiende lof ge oogst.

Het bestuur heeft zich beraden op volgende exposities. Binnenkort zal er een worden ingericht van kindertekeningen, vervaardigd door leerlingen van Hoeksche Waardse scholen.

Ook op ander terrein is onverflauwde activiteit vereist om alle doelstellingen te kunnen verwezenlijken; in zijn openingswoord heeft de Commissaris van de Koningin daar ook uitdrukkelijk op gewezen.

De lente nadert, laat allen uit de verjonging der natuur nieuwe inspiratie en kracht putten om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Het is gelukt, het is een echt museum geworden, dat oude patriciërshuis van de Van Assendelfts in Heinenoord.

Maar niet een statisch museum; het leeft voor hen, die er werken en het leeft voor hen, die het bezoeken. En er komen bezoekers sinds die gedenkwaardige opening op 3 oktober.

Vriendelijke oudere mensen, die haarfijn over vroeger weten te vertellen waar dat mollebord voor diende of die kousenmik.

Nee niet een boerenmik, dat op tafel ligt in de mooie keuken.

Ik heb mij laten vertellen dat er zelfs een tijd was, dat een boerenmik als bord diende. Die kousenmik, dat rek waar de wollen kousen fijn fris buiten op konden drogen.

Het enthousiasme van de bezoekers stijgt altijd, wanneer men in de schuur komt met o.a. die arretikkers en arresleden.

De stedeling onder de bezoekers kijkt helemaal zijn ogen uit.

Heeft men nog zulke mooie sleden hier?

Die Poolse slee een vorstelijk bezit. En ze zaten erin als vorsten die Hoeksche Waarders met hun paarden ervoor.

In 1962 herleefde deze glorie van het verleden nog eens.

Maar wij dwalen nu door het Streekmuseum, dat dank zij de visie van de conservator en mede dank zij de hulp van ontelbaren al niet meer weg te denken is uit de Hoeksche Waard.

Ook niet voor de jeugd die komt kijken.

Heerlijk voor een rondleidster die belangstelling, naast nuchter constateren van feiten. Maar het nuchter constateren houdt altijd op als men de stijle zoldertrap is opgeklimmen: het Ambachtenplein is een verrassing.

Juf, zegt dan een klein meisje, die haar vriendin de zolder wil tonen, gaat u mee naar boven, ik vind het zo eng met die poppen!

Maar haar sensatiezucht won het, want ze kwam nog een derde maal kijken.

Wat bekoort het meest?

M.

Het mufte kamertje van de schoenmaker met zijn wat hardhorende brabantse vrouw?

Of de timmerman met zijn tien schaven, waarvan een uit 1760?

Met welk een liefde moet die timmerman dat kleinste schaafje gebruikt hebben.

Als een kleinood moet hij het gehanteerd hebben om een paneeltje van zwart ebben hout nog gladder te maken, het moest immers de preekstoel sieren.

En zagen wij ooit zoveel verschillende hoefijzers bij elkaar?

Geen paardebeen en -hoef blijkt hetzelfde geweest te zijn.

Tussen tieners en voorzichtig schuifelende oudere bezoekers, de grote midden groep. Velen, reeds vriend van ons museum, gaven spontaan wat nodig scheen, een mooie keuvel, een bijbel met sierlijke sloten, een kopje met gouden letters.....

Velen, een honderdtal gaven zich op als vrienden van de "Stichting Vrienden van het Streekmuseum Hof van Assendelft".

Waarom doet men zoiets?

Dit is nu eens geen kwestie van "status" zoekerij, maar het besef dat men medewerkt om iets belangrijks voor de eigen streek te behouden.

Tientallen mensen hebben in hun vrije tijd het Streekmuseum opgebouwd, spontaan, vrijwillig.

Het museum, ons museum, heeft bestaansrechten, is niet meer weg te denken uit de Hoeksche Waard.

Wat waren velen van ons trots toen Bert Garthof in zijn bekend praatje ons meenam naar ons Museum.

Naar de Polderkamer met die unieke glazen van flonkerend kristal, met paars mangaan met geslepen of geëtste inscripties, niet eens uit een vergaan verleden, geen sic transit gloria mundi, maar nog altijd een trots bezit van de zo belangrijke waterschappen.

Over de financiën

In november 1967 hebben wij voor het eerst een overzicht gegeven van de uitgaven bij de verbouwing van het streekmuseum en van de gang van zaken bij de geldinzameling.

Er begon toen al aardig vaart in te komen en dat gaf het bestuur de moed om de meest noodzakelijke voorzieningen aan het "Hof van Assendelft" te doen uitvoeren teneinde het pand geschikt te maken als museum en documentatiecentrum.

De gemeentebesturen gingen voorop met hun bijdragen ineens.

De streekcollecte, gehouden in januari en februari 1968, werd ondanks de sombere voorspellingen van velen een groot succes.

De polders volgden praktisch allen met een bijdrage en de banken, zowel de boerenleenbanken als de handelsbanken, deden ons beslist verstand staan. Het bedrijfsleven in en buiten de streek deed niet onder; vooral de heren aannemers gaven gul.

Ten laatste werd nog een geselcteerde geldwerf-actie gehouden onder oud-Hoeksche Waarders en onder belangstellende personen, die elders woonden. Ook dit slaagde wonderwel.

Dit alles gaf het zo nodige steuntje in de rug om verder te gaan met de restauratie van het pand en met de inrichting. De dubbeltjes, kwartjes, guldens en briefjes werden zorgvuldig geteld voordat weer een nieuwe opdracht tot verder herstel werd gegeven.

Wat voor ondenkbaar en ook wel voor onuitvoerbaar werd gehouden kwam toch voor elkaar: namelijk een verantwoorde restauratie met een zeer behoorlijke, doch sobere inrichting.

De opening volgde op 3 oktober 1968.

Zo langzamerhand zijn alle mogelijke en onmogelijke rekeningen binnen gekomen en zijn we tevens in staat u hieronder in globale cijfers een verantwoording te geven van de inkomsten en de uitgaven, die met de stichting van het streekmuseum te maken hebben.

U i t g a v e n :

aankoopkosten en restauratie van het Hof van Assendelft (incl. aanleg verwarming, bestrating en plaatsing hek).....	f 102.000,--
kosten van inrichting.....	" 12.700,--
kosten van geldwerfacties (drukwerken, folders etc).....	" 1.400,--
kosten verbonden aan de opening.....	" <u>900,--</u>
totaal der uitgaven.....	f 117.000,--

O n t v a n g s t e n :

gemeentebesturen, bijdragen ineens.....	f 46.000,--
provinciaal bestuur van Zuid-Holland.....	" 10.000,--
9 giften van fondsen en instellingen.....	" 11.200,--
banken en bedrijven.....	" 17.200,--
collecte in het eiland.....	" 7.700,--
polders.....	" 4.700,--
giften van particulieren buiten de streek.....	" <u>2.200,--</u>

f 99.000,--

tekort (tijdelijk gedekt door 2 leningen)..... f 18.000,--

=====

Voor dit alles zijn wij bijzonder dankbaar. Maar voldaan zijn wij niet zolang er nog een schuld is. Er zijn enkele gemeentebesturen, die achter zijn gebleven met het geven van de bijdrage ineens; wij hebben ons verzoek tot bijdrage van het bedrag ad f 1,75 per inwoner daarom herhaald en wij hebben goede hoop, dat nu ook de "voorzichtige vroede vaders", die eerst wel eens willen zien welk resultaat de onderneming zou opleveren en hoe het wel met het museum zou lopen en thans zien hoe het gaat, zullen zorgen dat ook de twee leningen kunnen worden afgelost en dat wij daarom bij de exploitatie niet behoeven te worstelen met rente en aflossing van schuld. Immers alle inspanning zal toch wel nodig blijken te zijn.

Hoe gaat het met de exploitatie van het museum?

Voordat het museum geopend werd was dit een vraag, die wel leefde, maar die nog te ver in het verschieft lag om daar directe zorg over te hebben. Veel zwaarder wogen toen de lasten, moeiten en inspanningen, die gedragen, opgelost en gedaan moesten worden om een streekmuseum te verkrijgen.

Nu, op 31 december 1968, hebben wij een levende ervaring over een periode van drie hele maanden met de openstelling en het bezoek. Het ging daarin boven verwachting.

Natuurlijk was er in de streek een bijzondere, doch overigens gezonde, nieuwsgierigheid over het museum. Zou het werkelijk wel de moeite waard zijn wat er te zien, wat er bijeen vergaard en wat er tentoongesteld was? Zou het museum beantwoorden aan wat de pers en in het bijzonder "Het Hoekschewaardje" erover geschreven hadden? Zou het werkelijk wel de moeite waard zijn om het "zien", zoals de commissaris van de Koningin had gezegd?

Het resultaat was, dat het museum op 4 dagen per week moest worden opengesteld.

De omvang van het bezoek gedurende deze drie maanden bedroeg 1230 personen; te weten 800 volwassenen en 430 jeugdigen.

In diezelfde tijd meldden 75 personen zich als "VRIENDEN" van het museum en verplichtten zich tot een jaarlijkse bijdrage van ten minste f 5,-- per jaar. In de eerste helft van januari 1969 nam het aantal "VRIENDEN" nog eens met 20 toe.

Op deze getallen hadden wij als bestuur niet durven hopen.

Het is geweldig. Hartverwarmend. Daarboven, en dat is wellicht nog belangrijker, zijn de reacties van de bezoekers over de tentoonstelling en over het museum positief en zeer waardeerend.

Een gevolg hiervan is dat ook de laatste drie maanden de schenkingen van voorwerpen, eenvoudige en ook kostbare, blijven voortduren en dat deze stroom nog steeds niet vermindert.

Met ingang van het jaar 1968 heeft het museum aan de gemeentebesturen een jaarlijkse bijdrage gevraagd van f 0,20 per inwoner. Met grote vreugde kunnen wij nu melden, dat praktisch alle gemeenten ook aan dat verzoek hebben voldaan. Dit heeft ons vervuld met dankbaarheid en anderzijds heeft het ons aanzet alles op alles te zetten om bij de exploitatie van het gebouw met de bijdragen rond te komen. Eerlijk gezegd, valt het niet mee om een dergelijk groot complex in goede staat van onderhoud, verwarming etc. te houden. Vooral niet wanneer door een laat ontdekt lekje blijkt, dat de gastank gedeeltelijk is leeggestroomd, of dat niet bezuinigd kan worden op het stoken, omdat de zalen en ruimten behoorlijk droog gehouden moeten worden.

Wij weten nu echter dat de bevolking van de Hoeksche Waard, van de Wacht tot Brakelsveer en van Bakkerskeet tot Kuipersveer en de gemeentebesturen achter ons aller museum staan.

Wij gaan verder met verzamelen, tentoonstellen, verdere uitbouw van ons documentatie centrum en blijven ook daarvoor uw hulp, advies en steun nodig hebben.

Het Hof van Assendelft en zijn verleden.

De geschiedenis van het Ambachtsherenhuis van Heinenoord ofwel het "Hof van Assendelft" is nauw verweven met de historie van de heerlijkheid het dorp en de polder Heinenoord.

De oudstbekende vermelding in officiële stukken van de gronden, waarop het tegenwoordige Heinenoord ligt, dateert uit de 11e eeuw en vinden we omschreven in een "uitgiftebrief" van keizer Hendrik IV (1056 - 1106) aan de Utrechtse bisschop Adelbold, waarin wordt gesproken over "die landen van die Wale". Deze benaming duidt op de rivier de Waal, die zich in vroeger tijden nabij het huidige Heerjansdam - Heinenoord met de (Oude) Maas verenigde. Een gedeelte van deze oude Waalloop vinden we nu nog terug tussen Hendrik-Ido-Ambacht, Rijsoord en Heerjansdam binnen het eiland IJsselmonde.

Het is bekend, dat omstreeks 1216 op deze omkade gronden aan de mond van de Waal een kerkje of kapelletje moet hebben gestaan.

Eromheen verschenen al spoedig de eerste uiterst sobere woningen en we kunnen wel aannemen, dat daarmee de grondpercelen rondom de tegenwoordige kerk van Heinenoord (stichting plm. 1500) tot de oudste drooggekomen gebieden van de Hoeksche Waard zijn te rekenen. Ook het Hof van Assendelft, in zijn oorspronkelijke opzet in 1482 reeds door Heer Gerrit van Assendelft in zijn testament "het lanthuis, dat ic aldair hebbe doen timmeren", genoemd, heeft zijn plaats op die grond gekregen.

Het jonge kerkdorpje overleefde de St. Macellusvloed van 16 januari 1219 en bijna honderd jaar later duikt de naam van het dorpje Heynkinsorde in een stuk uit 1314 opnieuw op. Aangezien het in de eerste eeuwen van zijn bestaan een leen van de heren van Althena was, neemt men aan, dat de naam is afgeleid van heer Hendrik van Althena.

Het was in de tijd van diezelfde vloed van 1219, dat deze gronden van het latere Heinenoord toebehoorden aan zekere Wouter van den Wale. Een briefstuk uit 1243 vermeldt voor het eerst zijn naam.

In het jaar 1369 komen we in de historie van dit bezit opnieuw de naam Wouter van den Wale tegen en wel als burgemeester van Dordrecht. Deze ontvangt in dat jaar uit handen van Willem, Heer van Hoorne en Althena, het recht van visserij en vogelarij, gelegen "voor Barendrecht in den Wale, tland, ambachten, tienden ende vogelarijen met andere haren toebehoren, die daerop verschijnen mogen, streckende van Willemslande..... tot Heynkensort toe".

Bij de grote St. Elisabethsvloed van 1421 gaat ook de schamele bewoning van het toenmalige Heinenoord ten onder, totdat waarschijnlijk in het jaar 1437 als bedijkingsjaar van de polder Oud-Heinenoord de herrijzenis van het dorp weer een basis kreeg. In elk geval valt zeker te vermelden, dat al op de 15e maart 1438 door hertog Philips van Bourgondië aan de Dordtse poorters, die "Heyntgensoort in tyesekenrewaert" hadden bedijkt, in een brief allerlei rechten werden gegeven. En op 10 juni 1442 beloofden de bewoners binnen de opnieuw bedijkte polder van "heer Wouter (van den Wale) slant dat men hiet Heyntgensoort", dat ze hun koren en zaad nergens anders dan in de hoofdstad Dordrecht ter markt zouden brengen. De poorters van Dordt, die onder leiding van hun burgemeester Wouter van den Wale de gronden hadden drooggelegd, waren hier toen eigenaren. Eeuwenlang heeft Heinenoord dan ook onder de jurisdictie van Dordrecht gelegen.

(wordt vervolgd)